

Varsinais-Suomen ELY-keskus
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 28.9.2021

VARELY/2090/2021

Asia:**Critical Metals Ltd:n vanadiinin talteenottohankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus, Pori**

Australialaisyhtiö Critical Metals Ltd (CMS) suunnittelee vanadiinin talteenotto-laitosta Porissa sijaitsevalle Tahkoluodon satama- ja teollisuusalueelle. Laitoksella tuotettaisiin korkean puhtausasteen (98,5 %) vanadiinipentoksidikemikaaleja tai -hiutaleita maksimissaan 9 000 tonnia vuodessa. Lisäksi sivutuotteina saadaan kalkkipitoista stabiloitua kuonaa 415 000 kuivatonna vuodessa ja natriumsulfaattia 30 000 tonnia vuodessa. Laitos käyttää raaka-aineena terästeollisuuden sivutuotekuonaa. YVA-menettelyssä arvioidaan seuraavat vaihtoehdot: VE1: Rakennetaan Porin Tahkoluotoon vanadiinin talteenottolaitos Laitos käyttää raaka-aineena sivutuotekuonaa maksimissaan 300 000 kuivatonna vuodessa; VE1a: Vanadiinin talteenottolaitoksella raaka-aineena käytettävä terästeollisuuden kuona ei ole saanut sivutuotetestatusta vanadiinin talteenottoon; VE1b: Vanadiinin talteenottolaitoksella syntyvä kalsiumkarbonaattipitoinen (CaCO₃) kuona (SSM) ei ole vielä saanut sivutuotetestatusta, jolloin sitä toimitetaan varastoitavaksi olemassa olevalle, vastaavan materiaalin läjitykseen luvitetulle alueelle ja VE0: Hanketta ei toteuteta.

Hankealue sijoittuu Porin Tahkoluodon sataman yhteyteen, missä on satamatoimintojen lisäksi runsaasti muuta teollista toimintaa. Lisäksi syväsataman länsipuolella sijaitsee Suomen Hyötytuuli Oy:n Tahkoluodon offshore -merituulipuisto. Alueen koko on yhteensä noin 23,65 hehtaaria ja se käsittää eteläisen ja pohjoisen osan. Varsinaisen hankealueen lisäksi laitokselle kuljetettavaa kuonaa tai laitokselta pois kuljetettavaa stabiloitua kuonaa voidaan varastoida vastaavan tyyppiseen toimintaan luvitetulla alueella. Suunnittelualue itsessään on eri asteisissa kaavoissa osoitettu teollisuus-, varasto- ja satamakäyttöön, eikä se sijoitu miltään osin arvokkaaseen kulttuuriympäristöön, eikä sieltä tunneta arvokasta rakennusperintöä tai arkeologisia kohteita.

Tahkoluodon vaikutusalueella on kuitenkin sekä Reposaaressa ja Mäntyluodon valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt että Ahlaisten ja Yyterin valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Lisäksi Tahkoluodon koillispuolisessa saaristossa on pienempialaisia maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä, lähinnä entisiä kalastajatiloja ja Tahkoluodon läheisessä saaristossa, lähinnä Paakareiden alueella on paikallisesti merkittäviksi luokiteltuja entisiä kalastajatiloja, joista parhaiten säilyneet on osoitettu suojeltavina kohteina edellä mainitussa Tahkoluoto- Paakarit osayleiskaava-alueen arvokas rakennusperintö on inventoitu ja tiedot on kesällä 2021 myös tarkistettu, mutta saariston muista osista inventointitiedot ovat puutteelliset.

Satakunnan Museon kannanotto arviointiselostukseen

Satakunnan Museo on antanut 12.5.2021 lausuntonsa Critical Metals Ltd:n vanadiinin talteenottohankkeen YVA-ohjelmasta. Lausunnossaan museo piti suunniteltua kulttuuriympäristövaikutusten arviointia riittävänä, mutta puuttui Satakunnan maakuntakaavojen esittelyn puutteisiin, arvokkaiden kulttuuriympäristökohteiden ja alueiden esittelyn sekavuuteen ja puutteisiin sekä suunnitteilla olevan rakentamisen laajuuden ja korkeuden esittämiseen. Lisäksi museo toivoi myös vanadiinin talteenottohankkeen ja muiden alueella vireillä olevien hankkeiden, kuten Tahkoluodon merituulipuiston laajennuksen, yhteisvaikutusten tarkastelua.

Lausuntonaan ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta Satakunnan Museototeaa, että hankkeen kulttuuriympäristövaikutuksia ja myös eri hankkeiden yhteisvaikutuksia on riittävässä määrin havainnollistettu ja arvioitu ja arviointi on oikeansuuntainen. YVA-selostuksesta saa riittävän käsityksen hankkeeseen sisältyvän rakentamisen sekä alueelle läjitettävien massojen laajuudesta ja korkeudesta sekä näkyvyydestä maisemassa. Museolla ei ole huomautettavaa toteutusta arvioinnista.

Johtuen paljolti siitä, että suunniteltu uusi toiminta sijoittuisi Tahkoluodon eteläreunalle, arvokkaimpien rakennusperintökohteiden sijaitessa luodon pohjoispuolella ja koska hankealue on jo nyt satama-, varasto- ja teollisuusalue, katsoo Satakunnan Museo arvioinnin mukaisesti, että hankkeen vaikutukset kulttuuriympäristöihin ja maisemaan tulisivat olemaan vähäisiä, joskin negatiivisia. Museo pitää myös arviota hankkeen yhteisvaikutuksista (erityisesti Tahkoluodon merituulipuiston laajennuksen kanssa) oikeansuuntaisena. Hankkeiden merkittävimmät yhteisvaikutukset liittyvät laitosten aiheuttamaan meluun ja laitosten valaistukseen.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Liisa Nummelin

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/Päivi Valkama, Elinor Slotte
Satakuntaliitto/kirjaamo, Anne Savola, Susanna Roslöf
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä